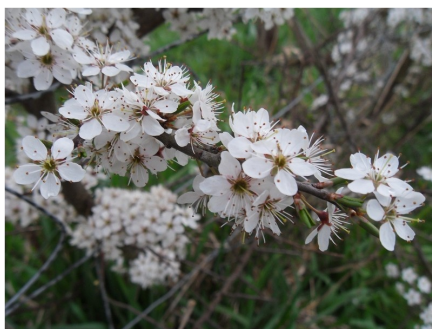

Burst

Bloesem en ammoniak

3 april 2011

Wanneer ik passeer aan het gele bord, destijds gesponsord door het terziele gegane Gemeentekrediet, met de naam van het dorp, dan overvalt me wel eens de gedachte wat een Engelstalige wel moet denken wanneer hij „Burst“ leest. Misschien veronderstelt hij of zij dan wel daar niet welkom te zijn. Of net het tegendeel. Dat daar namelijk een rijkelijk met drank overgoten feestje zal gehouden worden. Het hangt af van de context welke van de vele betekenissen van „burst“ het kan zijn. Voor ons, intensief gewassen in een Vlaams taalbad, is het niets méér dan een dorpsnaam. En voor deze keer ook de plaats waar de wandeling begon.

Toifje ist tot, m'neir

Mijn eerste herinnering aan Burst is verbonden met... duiven. Mijn vader was namelijk duivenmelker. Destijds was het „spelen“ met de duiven een populaire „sport“. De sport van de kleine man, zogezegd. Wat er nu nog van rest wordt hoofdzakelijk beoefend door zeer belegen lieden met platte petten die in het duivenlokaal bier hijsen en tegen mekaar opsnijden over de, meestal gefantaseerde, prestaties van hun vliegende dakpanschijters. De zogenaamde sport bestond erin dat de duivenmelker geld inzette op de eigen duiven. Die beestjes werden dan ver van huis losgelaten en degene waarvan de duiven het snelst weer thuis waren, die kon geld verdienen aan dit soort dierenmishandeling. Om ergens te raken werden die beesten opeengepakt in grote platte korven. Waarna ze werden getransporteerd naar één of ander ver oord. Ten gepaste tijde werden ze daar weer losgelaten en het lag nu eenmaal in de aard van die vogels dat ze meestal feilloos hun hok terug konden vinden. Al was het dan ook het enige waar dat pluimvee toe in staat was, het blijft een wonder waarvoor de wetenschap nog steeds geen sluitende verklaring heeft gevonden. Voordat ze echter in staat werden geacht om vanuit Noord-Frankrijk de weg naar huis te vinden, moesten ze worden opgeleid. In zogenaamde leervluchten. Een van de plaatsen die daarvoor in aanmerking kwam was, inderdaad, Burst. „Bûst“ noemde mijn vader dat. Je kon voor de lossing in „Bûst“ niet aan een wedstrijd deelnemen. Het was er alleen om te doen de toekomstige kampioenen (in het verslinden van geld) de kans te geven even de vleugels te strekken. En om te bewijzen dat ze in staat waren weer thuis te raken. Later passeerde ik regelmatig aan het voorheen reeds genoemde gele bord doordat één van mijn vaste fietsroutes langs Burst ging. Dat heb ik uiteindelijk maar opgegeven omdat de grote weg veel te druk werd om aangenaam fietsen mogelijk te maken. Bovendien was het eigenlijk wel spitsroeden lopen omdat het fietspad niet zelden bedekt was met rommel

en vooral glasscherven die afkomstig waren van motorvoertuigen die al te onzacht met elkaar in aanraking waren gekomen. Dat fietspad was trouwens niets meer dan een strookje beton langs en dikwijls veel te dicht bij het langsrazende verkeer. Zo taande het genoeg van het fietsen wel heel snel.

Maar goed, Burst was me dus niet onbekend. Te meer omdat ik er al eerder was gaan wandelen.

Stekelig

"Burst is een aangenaam en gunstig gelegen dorp aan den steenweg van Aalst naar Oudenaarde, ... Door de spoorbaan verbonden met Denderleeuw en Zottegem, bezit Burst eene standplaats, waar de meeste treinen tusschen Brussel, Oudenaarde en Kortrijk stilhouden. ..."

Het is mogelijk dat de ligging van Burst aan de steenweg eertijds als aangenaam kon ervaren worden, nu is het echter een drukke verkeersader. Dus zal het wel daar wat minder genoeglijk toeven zijn. En de treinen... Inderdaad heeft Burst nog steeds een station. Waar ook op zondag klaarblijkelijk veel treinen passeren. Of ze daar ook stoppen heb ik niet kunnen vaststellen. De wandeling begon trouwens vlak bij dat station in het zaaltje van café Baskuul.

Burst is een dorp in de Belgische provincie Oost-Vlaanderen en een deelgemeente van Erpe-Mere. Het dorp ligt in de Denderstreek aan de Molenbeek. De inwoners van het dorp kregen de spotnaam *"De Stro-zekers"* (strozijskers) aangemeten. Op zoek naar de achtergrond van deze spotnaam (een uitleg die ik overigens niet vond) stootte ik op het volgende merkwaardige verhaal.

Britse monumentenzorg moedigt wildplassen aan

Mannelijke employees van Wimpole Hall, een monumentaal pand ten noorden van Londen, plassen voortaan in de tuin. Tenminste, als het aan de Britse monumentenzorg ligt. De National Trust, die het gebouw beheert, moedigt mannelijke werknemers aan op stro te urineren, die vervolgens op de composthoop terechtkomt. Het chemische proces dat door de urine in gang gezet wordt, zou het composteren versnellen. Bovendien zou de maatregel het verbruik van water, dat voor een groot deel bij het doortrekken van de wc verdwijnt, met bijna een derde kunnen worden teruggebracht. Wie aan de oproep tot wildplassen gehoor geeft wordt wel op het hart gedrukt dat te doen buiten het zicht van bezoekers en voorbijgangers.

(Uit WaarMaarRaar jaargang 9)

Wanneer een eerbiedwaardige instelling als *The National Trust* het propageert, dan kunnen ze in Burst hun lapnaam van Strozijskers met ere dragen.

De wandeling had als titel „10^e Bursitiatocht“ meegekregen. Ongewoon maar zeker niet ongegrond, die naam. Het heeft namelijk alles te maken met Burst zelf. De dorpsnaam Burst is voor het eerst te vinden in een oorkonde van de Sint-Pietersabdij in Gent. In dit document uit 1042 werd vermeld dat het dorp *Burste* te vinden was aan een rivier, de *Bursitia juxta fluviolium Burste*. Rivier? Bursitia? Dat laatste schijnt een Germaanse plantennaam te zijn (geweest). Als zodanig komt het ook voor in Boorseme en Borsbeek. Het gaat hier om een stekelige plant die gebruikt werd om, bijvoorbeeld, bezems van te binden. Bezem... borstel... Hé, de naamgeving is blijkbaar toch wat dichterbij dan eerst vermoed!

Wanderlust

Er moet me op deze wandeling nogal wat ontgaan zijn. Tenminste toch te zien aan wat de Wandelsportvereniging *Het Land van Rhode* op zijn website heeft gezet. Het volgende:

De wandeling situeert zich hoofdzakelijk op Burst, Bambrugge, Zonnegem en een stukje Vlierzele.

We vertrekken allen samen over de spoorweg en begeven ons langs rustige veldwegen richting Bambrugge, de 6 km heeft al vlug de verharde rustige paden richting Bambrugge genomen om langs de Tweekerkenstraat terug te keren naar Burst waar ze dan samen

met alle andere afstanden de vele kerkwegeltjes neemt richting startplaats.

Op Prinsdaal is er een tweede splitsing en maken de 12-14 en 21 km een ommetje richting bos, de overige afstanden spoeden zich richting Diepenborg en Steenberg naar de rustpost in Zonnegem.

De 18 en 21 km maken nu een lus richting Vlierzele en zoeken nog even Uilebroek op, gezamenlijk maken ze nog kennis met Morelgem om langs de uitgestrekte velden terug te keren naar de rustpost.

Samen wordt de terugweg aangevat langs de welgekende pastoorstuin van Zonnegem, de vrije natuur wordt opgezocht om stilaan richting Burst terug te keren en na een stukje grote weg nemen de 10, 12 en 18 de kortere weg naar de startzaal.

De 14 en 21 maken nog een ommetje langs Bambrugge om zich langs de typische smalle wandelpaadjes die Burst rijk is naar het eindpunt te begeven.

Prinsdaal? Diepenborg? Uilebroek? Morelgem? Ik moet er overal wel gepasseerd zijn maar gemerkt heb ik dat niet. De bekende gele borden ontbraken nu eenmaal want het Gemeentekrediet was indertijd niet zo vrijgevig of zo gek dat ze overal, tot in het kleinste gehucht, die borden lieten plaatsen. "Uilebroek" en „Morelgem“ heb ik wel eerder al eens ontmoet maar toen vond ik er geen nadere gegevens over. Net zo min als nu.

Het was hoe dan ook een rustige wandeling doorheen een natuur die volop bezig is tot leven te komen. Met bloesems die overal reeds zijn uitgebarsten en boomblaadjes die schuchter nog aan het oefenen zijn in het groen worden. En de akkers liggen overal klaar om het goede zaad te ontvangen. Om dat zaad optimaal tot wasdom te laten komen wordt er ook druk bemest. Onder het motto „beter te veel dan te weinig“ sproeit de agrariër lustig en overvloedig met mengmest van menselijke en vooral dierlijke herkomst. Dus ruikt het

Hier rook het bepaald NIET naar kak en ammoniak

hier overal zeer ruraal naar ammoniak met nog een flinke teug beest toe.

De Sint-Stefanuskerk in Zonnegem

Geef het kind een naam

De zon was op deze wandeling weliswaar aanwezig maar ik vreesde even dat ze zich resoluut tot de Islam had bekeerd. Mevrouw Zon bleef immers de hele tijd preuts gesluierd op ons neerkijken. De temperatuur was wel aangenaam, zij het dat zo nu en dan een toch wel fris windje wat kwam dartelen. Voor het wandelen waren de condities echter nagenoeg ideaal.

Waar de zon blijkbaar wel aanwezig was op mijn weg, was in Zonnegem. Want, geeft toe, wat ligt meer voor de hand dan te veronderstellen dat met zo'n dorpsnaam de zon hier haar thuis moet hebben. Ja toch? Nee dus! De geleerden houden ons voor dat die „zon“ te maken moet hebben met de Germaanse persoonsnaam „Suno“. Waarbij dat, op zijn beurt een verkorting zou moeten zijn van *Sundfrid* en/of *Sundmar*. Zonnegem slaat dus niet op een astronomisch fenomeen maar het betekent „*het huis of de woonplaats van de lieden van Suno*“. Ziezo, weer wat bijgeleerd. En... de naam Suno is misschien een suggestie voor jonge ouders om hun kersvers

hummeltje in de folianten van de burgerlijke stand te laten inschrijven. Er schijnt hoe dan ook toch een hang te bestaan naar vreemde en zelfs bizarre voornamen. Tenminste indien ik de stickers op sommige auto's mag geloven die verkondigen, ik zeg maar wat, „*Eunkel on board*“ te hebben. Je zou voor minder vermijden met een dergelijk voertuig in botsing te komen.

Goed, de blote feiten dan: Zonnegem is een dorp in de provincie Oost-Vlaanderen en het is een deelgemeente van *Sint-Lievens-Houtem*. Het dorp ligt in de Denderstreek. Wat niet betekent dat die rivier ook het dorp zelf aandoet. Het moet zich tevreden stellen met de *Smoorbeek* die behoort tot het stroomgebied van de Molenbeek.

De pastoorstuin waar de organiserende wandelclub het over had, die heb ik gemist. Heb ik niet goed gekeken of weet men de zaken in Zonnegem goed te verbergen? Ik weet het niet. Waar niemand echter naast kan kijken is de *Sint-Stefanuskerk*. Toen ik er voor de tweede keer aan voorbij kwam hadden de klokken hun bronzen stemmen verheven om de gelovigen tot de eredienst op te roepen. Niet helemaal tevergeefs, zoals ik kon zien want hier en daar repten zich kleine groepjes heuvelopwaarts naar de kerk. Waaronder enkele uiterst verveeld kijkende tieners. Maar misschien kijken die altijd wel zo. Een „nieuw“ soort *cool*, misschien. Er moet wel één en ander veranderd zijn in het eertijds rijke Roomse leven. Immers, indien ik het goed heb, maken we nu de veertig dagen lange vasten mee. En vroeger werd ons verteld dat de klokken dan zwegen om pas weer op de dag van de verrijzenis van de Heer weer uitbundig over stad en land te beieren. Of was dat alleen maar tijdens de Goede Week? Dat wil ik even kwijt zijn. In elk geval werd er ons, onschuldige en naïeve bloedjes, verteld dat gedurende de vastentijd die klokken er helemaal niet waren! Die waren dan vertrokken naar Rome. En gij nu! Wanneer ze terugkwamen vliegen van hun retraite in de nabijheid van de heilige Vader, dan kakten ze eieren in de tuintjes van de brave kinderen. Hier dus geen paashaas of andere mythische figuren uit een oververhitte heidense fantasie, nee, de klokken! Toch zoveel logischer, nietwaar? Iemand in de lagere school had het verschijnsel van de reizende klokken ooit eens kritisch geobserveerd en door aandachtig door de galmgaten te schouwen, had hij vastgesteld dat die klokken er

nog steeds hingen! Toen hij die blasfemische vrucht van zijn waarnemingen aan de meester voorlegde, was die even uit zijn lood geslagen. Maar zeer snel viel hij op zijn pootjes en verklaarde hij dat het enkel de omhulsels, de jassen, van de klokken waren die daar nog hingen. De klokken zelf waren immers van puur goud en wat er nog te zien was in de klokkentoren oogde helemaal niet zo glanzend. Toen de potentiële fnuiker van ons kinderlijke geloof na enig nadenken wilde opwerpen dat het toch wel vreemd was dat iemand, het weze dan een klok, op reis zou gaan zonder jas, werd die aankomende opmerking vakkundig in de gracht gereden door een rekenles in te lassen. De klokkencriticus is nadien bij de gerechtelijke politie terecht gekomen. Ze zullen er geen gemakkelijke aan hebben gehad.

Bier her!

Wat er verder in Zonnegem nog is maar wat ik evenmin heb gezien is een brouwerij. Het

Mag ik meuh?

Mogen wij mèèh?

kan zijn dat het traject van de wandeling daar helemaal niet aan voorbij kwam. Hoe dan ook, het zijn nog slechts de gebouwen die daar staan. Al moeten die, van wat ik zag op een internetsite wel bijzonder zijn.

Tot 1970 was hier de brouwerij Rubbens actief. Wat er nog van rest ligt nog altijd aan de Steenbergstraat in Zonnegem. De brouwerij is begonnen als... hoeve. Waar misschien eerst voor eigen gebruik wat bier werd gebrouwen. Meer en meer werd in de loop van de 19^e eeuw de herenhoeve omgebouwd. Na een aanlooperperiode als ambachtelijke brouwerij, als nevenactiviteit bij de landbouwactiviteiten, werd er steeds meer gemechaniseerd. En dus geïndustrialiseerd. De echte, doorgedreven mechanisatie met stoomkracht kwam er in 1897. De gebouwen moesten daartoe flink aangepast worden. Na een eeuw met succes bier brouwen, werd de concurrentie van de grote jongens op de markt zo verstikkend dat brouwerij Rubbens het taptoe moest blazen. Een lot dat wel meer kleine brouwerijen was beschoren. Na de sluiting verdween een groot deel van de industriële inboedel maar in 1997 werd de voormalige brouwerij toch beschermd als monument.

Vlak naast de kerk zag ik een gebouw dat me in eerste instantie een woonhuis scheen te zijn. Alleen een schild aan de gevel vertelde dat het hier ging om een klein, rustiek cafeeetje: 't Oud Bierhuisje. En dan nog twijfelde ik want de gebruikelijke reclame voor allerlei vloeibare genotmiddelen ontbrak geheel. Maar het gaat hier wel degelijk om een tapperij waar, onder andere, de *Zonnegemse Zot* kan genoten worden. Tenminste voor wie de 7,1 procent alcohol weet te verdragen.

In de bam

Liggen de gebouwen van de oude brouwerij aan de Steenbergstraat, even verder komt men op het territorium van de *Geitenmelkers* van *Bambrugge* en daar is enkel nog sprake van de „Steenberg“. Dat is nu een lokatie die ik al langer ken. En wel om verschillende

redenen. Ten eerste is die Steenberg het hoogste punt van Bambrugge . Wie zich daar bevindt staat op precies 60 meter boven zeeniveau. Wanneer men zich daarheen begeeft is dat iets wat zich toch wel laat gevoelen. Dus wanneer ik eertijds per fiets dicht bij die Steenberg passeerde was dat na klimmetje dat ik niet kon negeren. Er is echter meer. Ooit, in een grijs en ver verleden, organiseerde de club van radioamateurs een vossenjacht. Dat is een spel waarbij zenders verborgen worden ergens in het landschap en de deelnemers aan het evenement worden dan verzocht die op te sporen. Nu is dat goed gereguleerd en gebeurt dat op een redelijk beperkte oppervlakte waarbij alle „vossen“ te voet bereikt kunnen worden. Destijds echter waren die zenders verspreid over verschillende dorpen opgesteld en konden die eigenlijk alleen maar door een combinatie van autorijden en lopen bereikt worden. En precies op de Steenberg van Bambrugge was er zo eentje neergepoot. Listig verborgen, helemaal boven de heuvel tussen het groen. Die Steenberg leek me toen vooral een put. Een groot gat in de grond. Een zandwinning, dacht ik toen. Helemaal fout! De naam van de plaats (die ik toen nog niet kende) is al een aanwijzing: hier werd steen gedolven. Jawel.

De Romeinen wisten reeds dat er hier witte natuursteen te halen was. Met enige overdrijving wordt die steensoort ook wel *Vlaamse arduin* genoemd. Al was de soort die hier vandaan kwam veel en veel te zacht om ook maar bij benadering voor arduin te kunnen doorgaan. Juister is het de steensoort aan te duiden als *Lediaanse zandsteen*. Deze witte natuursteen was gegeerd voor de fundering en het opgaande metselwerk voor de Romeinse villa's. Al werd het ook graag gebruikt voor het uitwerken van waterputten en als bouw materiaal voor de zuilen en kapitelen van hun tempels. De steengroeve bleef tot na de Tweede Wereldoorlog in gebruik maar doordat het witte zandsteen uitgeput raakte bleef daar het gat in de heuvel achter. Toen ik daar ten tonele verscheen stond er een etablissement dat voorzien was van een zwembad. Zowel een binnen- als een buitenbad, indien ik me goed herinner. En het café werd gedreven door een madam die vooral uitmuntte door een ontevreden blik, een diep decolleté en een heel erg korte rok. En dat in de tijd van de minirok, het betekende wat. Zowel bij het voorover buigen om het bestelde op het tafeltje te zetten, als bij het heengaan werd de klant een blik gegund op diverse vrouwelijke rondingen. Ja, ja, je moet er als middenstander wat voor over hebben! Jaren later zag ik dat de toegang tot het domein versperd was en dat er druk gebouwd werd. Niet dat het café, annex zwembad, werd uitgebreid. Nee, bij de Steenberg werd een complex neergezet waarin nu het administratieve centrum van de gemeente Erpe-Mere en de bibliotheek zijn ondergebracht.

En de naam van het dorp? Bambrugge... De brug over de rivier Bam? Maar nee, zeg! De naam komt vermoedelijk van de zogenaamde *banmolens*. Het graan dat gewonnen werd door de horigen van een bepaalde heer moest ook gemalen worden. Dat kon in vele gevallen niet willekeurig waar. De heer in kwestie, belust op winst en het uitwringen van zijn onderdanen, bepaalde niet zelden dat het malen moest gebeuren in molens die zijn eigendom waren. De banmolens. Wie zich niet aan die wet hield werd ernstig bestraft. Dat kan het eerste deel van de dorpsnaam wel verklaren maar hoe zit het dan met dat „brugge“.? Een mogelijke uitleg is dat het inderdaad op een brug slaat. Eentje die dan de scheiding tussen twee rechtsgebieden overbrugde. Hmm... Voor zover ik weet is hier geen andere waterloop van betekenis dan de Molenbeek... Een andere mogelijkheid is dat de naam is afgeleid van het woord baan (weg), of een verbastering van Banbrugge (de brug van Banno). Tja...

De dag van de Ronde

In de eerste rustpost, in het schooltje in Zonnegem, trof ik iemand die ik onderweg al was voorbijgestapt. En toch zat hij al hier aan de koffie voordat ik eraan kwam! Omdat ik hem „ken“ van vele eerdere wandelingen in de streek, maak ik wel eens een praatje. Dus vroeg ik hem hoe hij dat geflikt had om al zo snel hier te arriveren. Het bleek dat hij, tegen zijn gewoonte in, slechts 12 kilometer wou wandelen vandaag. De man woont in de omgeving

van Zottegem en dat was vandaag een soort oorlogsgebied. Met sperperiode en al. Vlaanderen mooiste, de wielerspoor de *Ronde van Vlaanderen* werd immers verreden vandaag en dat is een gebeurtenis met een zodanige spanwijdte dat het normale openbare leven ervoor stilvalt en vervangen wordt door een kolkende meute van, naar schatting, 800 000 loeiende supporters langs het traject van de Ronde. Vooral op de bergjes ziet het zwart van het volk. Een troep menselijk vee waarvan de individuen elkaar zo naar voor stuwden dat er voor de renners en de karavaan van volgwagens slechts een te smalle doorgang overblijft. Vlaamse hysterie cum laude. Renners uit het buitenland die dat voor het eerst meemaken weten niet wat hun overkomt. Die denken wellicht in een voetbalstadion zonder beestenkooien terecht gekomen te zijn. Dus de man in de rustpost was ervoor beducht dat hij eenvoudig niet meer thuis zou raken omdat het circuit en de omgeving ervan zou worden afgesloten. Dus moest hij wel vóór elf uur weer naar huis toe. Ik moet eerlijk bekennen deze wandeling ook in dat perspectief te hebben gekozen. Burst heet de toegangspoort van de Vlaamse Ardennen te zijn en het ligt nog net aan „onze“ kant. Zodat ik het traject van de Ronde niet moest kruisen en ik de vrijheid had om na elfen nog onderweg te zijn. Bovendien wilde ik niet te laat thuiskomen. Omdat ik ook naar de Ronde wilde kijken. Ja hoor! Omdat ik Vlaming ben. En een beetje gek.

Het traject. Het officiële document zowaar!

© 2011 Michel Christiaens